

Η Εθνική Ταυτότητα ως παράγοντας εισδοχής ενός βιβλίου στις αίθουσες διδασκαλίας

Από τα σχολικά βιβλία, που απασχόλησαν τη κοινή γνώμη και τους επιστήμονες για το αν έπρεπε να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές, ήταν αυτό που συγγράφηκε από την Μαρία Ρεπούση και τους συνεργάτες της το 2006¹. Το βιβλίο δεν έφτασε στα σχολεία. Αφού παρουσιάσουμε δύο κείμενα που διαφώνησαν με τη χρήση του από τους μαθητές και δύο από εκείνα που την υποστήριξαν, θα επικεντρωθούμε στο ρόλο της Εθνικής Ταυτότητας στην διαμάχη.

1

Κείμενα που εναντιώνονται στο βιβλίο.

Η Ακαδημία Αθηνών διατύπωσε αρνητική γνώμη². Το πόρισμά της³ το κατηγορεί ότι δεν δημιουργεί συνθήκες ενίσχυσης της Εθνικής Μνήμης και Αυτογνωσίας, μη ακολουθώ-

ντας το άρθρο του Συντάγματος, το οποίο δεσμεύει τους συγγραφείς σχολικών εγχειριδίων στην ανάπτυξη της Εθνικής Συνείδησης των μαθητών/τριων. Μια δεύτερη κατηγορία είναι ότι αυτό δεν ακο-

λουθεί ακριβώς το ΔΕΠΠΣΙ⁴. Επίσης υπάρχουν παρατηρήσεις – για λάθη στο κείμενο –

¹ Μ. Ρεπούση, Χ. Ανδρεάδου κ. α. *Στα νεότερα και σύγχρονα χρόνια*, ΟΕΔΒ, 2006

² Συντάχτηκε από τους ακαδημαϊκούς Μιχάλη Σακελαρίου και Κωνσταντίνο Σβολόπουλο, μετά από αίτημα της Υπουργού.

³ Ακαδημία Αθηνών, «Κριτικές παρατηρήσεις στο βιβλίο της Ιστορίας της έκτης δημοτικού» στο http://www.academyofathens.gr/el/Critical_comm-history_book_6grade (26/10/2019:19.48).

⁴ ΔΕΠΠΣΙ: Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Ιστορίας.

που αφορούν ημερομηνίες ή απόψεις για το αν μια ιστορική περίοδος αναλύεται ή όχι επαρκώς.

Άλλο κείμενο είναι το ομόφωνο ψήφισμα του Παγκοσμίου Συνεδρίου του Ποντιακού Ελληνισμού που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον Ιούλιο του 2006.⁵ Σε αυτό ζητείται: «να επανεξεταστεί η σχετική έκδοση, ώστε να είναι συμβατή και με τις αποφάσεις του ελληνικού Κοινοβουλίου, αλλά και με τη συλλογική ιστορική μνήμη του ποντιακού ελληνισμού και του συνόλου του ελληνικού λαού».⁶

Κοινό χαρακτηριστικό τους είναι η έμφαση που δίνουν, όχι τόσο στην επιστημονική κριτική και τεκμηρίωση του περιεχομένου του βιβλίου, όσο στο γεγονός ότι αυτό δεν ακολουθεί τους συγκεκριμένους κανόνες του Συντάγματος, του Υπουργείου Παιδείας και της Συλλογικής Ιστορικής Μνήμης του ελληνικού λαού, δηλαδή το Εθνικό Ιστορικό Αφήγημα.

Κείμενα που το υποστηρίζουν

Οι καθηγήτριες Ιστορίας Έφη Ραζή και Χριστίνα Κουλούρη υποστήριξαν τη χρήση του⁷. Αναφέρουν ότι τα θετικά του βιβλίου είναι αυτά για τα οποία το κατηγορούν οι επικριτές

του. Θετικό είναι ότι δεν επικεντρώνεται στις μάχες και στους ήρωες πολεμιστές, αλλά ότι προβάλλει στοιχεία δημογραφικά, από την καθημερινότητα, την οικονομία, την κοινωνία και τον πολιτισμό.

Θεωρούν ότι η αντίδραση προέρχεται από μη επιστήμονες ιστορικούς, που διέπονται από εθνικιστικά κίνητρα και έτσι η όλη αντίδραση είναι χρήσιμη στη μελέτη του εθνικισμού. Υποστηρίζουν ότι η ύ-

παρξη ενός και μόνο βιβλίου ιστορίας στη σχολική τάξη δεν προάγει την κριτική σκέψη

⁵ Συμμετείχαν 541 ποντιακές οργανώσεις από όλο τον Κόσμο.

⁶ Ψήφισμα του Παγκόσμιου Συνεδρίου του Ποντιακού Ελληνισμού - Αθήνα, Ιούλιος 2006, στο <https://www.pontos.gr/default.aspx?pageid=304> (26/10/19:21.12)

⁷ Ε. Ραζή, «Η πάλη των (σχολικών) τάξεων», εφ. *Το Βήμα* 18 Μαρτίου 2007 στο <https://www.tovima.gr/2008/11/25/opinions/i-pali-twn-sxolikwn-taksewn/> (27/10/19:10.51) και Χ. Κουλούρη, «Η Ιστορία στην πυρά του φανατισμού», εφ. *Το Βήμα* 7/1/2007 στο <https://www.tovima.gr/2008/11/25/opinions/i-istoria-stin-pyra-toy-fanatismoy/> (27/10/19:10.54).

των μαθητών/τριων αλλά δημιουργεί ζητήματα που δεν υπάρχουν για την επιστημονική κοινότητα.

Στην φωτιά ή στο σχολείο.

Η διαμάχη επιβεβαιώνει την μεγάλη διαφορά που υπάρχει μεταξύ του Εθνικού Ιστορικού Αφηγήματος και της Ακαδημαϊκής Ιστορίας. Αυτή οφείλεται στο ότι η συγγραφή του σχολικού βιβλίου διέπεται από κανόνες που διατυπώνονται από πολιτικούς και όχι επιστήμονες. Οι κανόνες αποτυπώνονται στο Σύνταγμα⁸ και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών. Η διαφορά αυτή σε συνδυασμό με τον εθνικισμό που καλλιεργήθηκε στην ελληνική κοινωνία μετά τον εμφύλιο, οδηγεί σε πολωτικές συμπεριφορές διότι άπτεται της ίδιας της Εθνικής Ταυτότητας.

Για έναν επιστήμονα ιστορικό που θέλει να εμπλακεί στη συγγραφή σχολικού βιβλίου η Εθνική Ταυτότητα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπ όψη. Αυτή σε συνδυασμό με την εκπαιδευτική μεθοδολογία καθιστά τη συγγραφή του βιβλίου περισσότερο προβληματική. Για αυτό η κριτική του Γιώργου Μαργαρίτη που συνδέει τη συγγραφή με την πολιτική δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητη⁹. Ίσως η πλήρης αποχή των πανεπιστημιακών δασκάλων από την συγγραφή σχολικών βιβλίων, με την ταυτόχρονη καταγγελία της σημερινής διαδικασίας, προτείνοντας μια που να παράγει μια κοινωνική ή κοσμοπολίτικη αντίληψη για την Ιστορία, να είναι η λύση στην αλλαγή της πολιτικής της συγγραφής και διδασκαλίας της σχολικής ιστορίας.

Με αφορμή την απόσυρση του βιβλίου της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού το 2006, ασχοληθήκαμε με τον ρόλο της Εθνικής Ταυτότητας στην συγγραφή των σχολικών βιβλίων προτείνοντας μια πράξη αντίδρασης στην σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα.

---

⁸ Είναι ενδιαφέρον ότι το σχετικό άρθρο εισήχθη στο Σύνταγμα του 1952 (βλ. Χάρης Αθανασιάδης, *Τα αποσπρόπτα βιβλία – Έθνος και σχολική ιστορία στην Ελλάδα 1858 – 2008*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 20015, σ. 75. Υπ. 50) η δε διακίνηση των σχολικών βιβλίων από τον ΟΕΔΒ είναι δημιούργημα της δικτατορίας του Μεταξά (βλ. Χ Κουλούρη, ο. π.)

⁹ Γ. Μαργαρίτης, «Ας λείπουν τα κροκοδείλια δάκρυα», εφ. *Ελευθεροτυπία* 26-9-2007, στο <https://pontosandaristera.wordpress.com/2007/07/25/17-4-2007/> (27/10/19:11.48)

Βιβλιογραφία

- Χάρης Αθανασιάδης, *Τα αποσυρθέντα βιβλία – Έθνος και σχολική ιστορία στην Ελλάδα 1858 – 2008*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 20015
- Ακαδημία Αθηνών, «Κριτικές παρατηρήσεις στο βιβλίο της Ιστορίας της έκτης δημοτικού» στο http://www.academyofathens.gr/el/Critical_comm-history_book_6grade (26/10/2019:19.48).
- Χ. Κουλούρη, «Η Ιστορία στην πυρά του φανατισμού», εφ. *Το Βήμα* 7/1/2007 στο <https://www.tovima.gr/2008/11/25/opinions/i-istoria-stin-pyra-toy-fanatismoy/> (27/10/19:10.54).
- Γ. Μαργαρίτης, «Ας λείπουν τα κροκοδείλια δάκρυα», εφ. *Ελευθεροτυπία* 26-9-2007, στο <https://pontosandaristera.wordpress.com/2007/07/25/17-4-2007/> (27/10/19:11.48)
- Ε. Ραζή, «Η πάλη των (σχολικών) τάξεων, εφ. *Το Βήμα* 18/3/2007 στο <https://www.tovima.gr/2008/11/25/opinions/i-pali-twn-sxolikwn-taksewn/> (27/10/19:10.51)
- Μ. Ρεπούση, Χ. Ανδρεάδου κ. α. *Στα νεότερα και σύγχρονα χρόνια*, ΟΕΔΒ, 2006.
- Ψήφισμα του Παγκόσμιου Συνεδρίου του Ποντιακού Ελληνισμού - Αθήνα, Ιούλιος 2006, στο <https://www.pontos.gr/default.aspx?pageid=304> (26/10/19:21.12)